

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “ЯПОНІЯ – ЧАСИ, ДУХОВНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ” (Софія, 31 жовтня 2012 р.)

Японознавство в Болгарії – відносно молодий науковий напрям. Рік тому болгарські колеги відзначали 60-річний ювілей одного з перших японістів у країні – професора Бойки Цигової. На честь ювілею у столичному університеті “Св. Климент Охридський” було проведено наукову конференцію під назвою “Японія – часи, духовність і перспективи”, в якій брали участь не лише болгарські науковці, а й гості з інших країн – Туреччини, України, Швейцарії і, звісно, Японії. У конференції брали участь також представники інших галузей сходознавства – китаїсти, корейсти, індологи, іраністи, арабісти. Було прочитано 22 доповіді на різні теми – літературознавчі, історичні, лінгвістичні, філософські, культурологічні тощо. Робочими мовами конференції були болгарська, англійська та японська.

Після урочистих привітань конференцію відкрила доцент Гергана Петкова з доповіддю “Бойка Цигова і болгарська японістика”. Вона розповіла про життєвий і науковий шлях ювілярки. Б. Цигова закінчила 1975 р. Ленінградський державний університет

Виступає професор Бойка Цигова.

за спеціальністю “японська філологія”. 1991 р. вона захистила дисертацію, присвячену естетичній концепції Дзеамі Мотокійо (1363–1443) на основі його трактату “Фусікаден”. 2003 р. дістала наукове звання доктора філологічних наук за дисертаційну працю “Поетика дзен”. Темі її наукових праць охоплюють роль дзен-буддизму в історії японської культури, японське театральне мистецтво, історичний розвиток японської літератури та її рецепцію в Болгарії тощо.

Тема болгарсько-японських культурних зв'язків була розвинута в доповіді колишнього посла Болгарії в Японії Віри Вутової-Стефанової

“Болгарія – Японія. Діалог і обмін між двома культурами”. Вона простежила історію цього діалогу від перших культурних контактів на поч. ХХ ст., звертаючи увагу, зокрема, на переклади творів художньої літератури, обмін у царині мистецтва й науки, становлення болгарської японістики і, звісно, дипломатичні стосунки.

Загалом доповіді, що пролунали на конференції, можна поділити на чотири тематичні блоки: літературознавство, мовознавство, філософсько-культурологічна тематика та проблеми економіки й міжнародних відносин.

Питанням літератури було присвячено чотири доповіді. Проф. Едуард Клопфенштайн (Klopfenstein) із Цюрихського університету виступив із доповіддю “Християнська

думка і вірування в сучасній японській літературі”. Він показав, що християнство значно більше вплинуло на модерну літературу в Японії, починаючи від другої половини доби Мейдзі (1868–1912), аніж можна було б припустити, судячи з кількості християн. Акутагава Рюноске, Дадзай Осаму, Оока Сьохей, Кагава Тойохіко, Ендо Сюсаку – ось далеко не повний список письменників, у творчості яких християнство залишило помітний слід. Особливу увагу доповідача привернув Кага Отохіко та його історичний роман “Такаяма Укон”, присвячений долі японських християн у XVI–XVII ст.

Християнином був і видатний письменник Арісіма Такео (1878–1923), творчості якого присвячено доповідь Албени Тодорової. Вона аналізувала тему кохання в його романі “Жінка” та есе “Кохання – шляхетний розбійник”.

Дві доповіді були присвячені індійській літературі. Доц. Мілена Братоева проаналізувала функції блазня (*відушаки*) в класичній санскритській драмі з релігійно-філософської точки зору. Проф. Татьяна Євтимова в доповіді “Про одну неочікувану експлікацію давньоіндійської естетики” проаналізувала оповідання пакистанського письменника Тасаддука Сохела “Дерево” й продемонструвала, що воно базується на естетичних принципах класичного трактату Бгарати “Натьяшастра”.

Шість доповідей було присвячено проблемам філософії та культурології. Проф. Хамасіта Масахіро з Університету Кобе (Японія) аналізував у своїй доповіді “Новий погляд на японську унікальність” ідеї одного з предтеч японської модернізації – Сакуми Сьодзана (1811–1864). На думку доповідача, висунутий цим мислителем принцип “Східна мораль, західна наука” залишається актуальним і сьогодні. До того ж самого принципу (в дещо іншому формулюванні – “японська душа, західна техніка”) звернувся й д-р Євгеній Кандиларов. Він розглянув “перевтілення” цього принципу в технологічному розвитку Японії в кінці XIX – першій пол. XX ст.

Обидві традиційні релігії Японії були розглянуті на конференції. Буддологічну тематику представлено доповіддю проф. Александра Федотова “Духовні буддійські чесноти в деяких творах Нагарджуни”. Натомість доповідь українського дослідника С. В. Капранова була присвячена генезису сакрального простору в міфології сінто.

Проф. Светла Картева-Данчева проаналізувала теорії етногенезу корейців, запропоновані корейськими, японськими та європейськими вченими з погляду історії, антропології, археології, лінгвістики та міфології.

Доповідь доц. Людмили Яневої “Іранки зачарували Японію” була присвячена трьом жінкам: кінорежисерці Рахшан Бані Етемад, нобелівській лауреатці Ширін Ебаді та письменниці Ширін Незаммафі, яка здобула престижні літературні премії за твори, написані японською мовою.

Мовознавча тематика посідала значне місце на конференції. Куцкіата Сюїчі (Kuchikata Shuichi), викладач японської мови з Університету Ерджієс (Туреччина), присвятив свою доповідь японським особовим займенникам. Д-р Антон Андреев у своїй доповіді проаналізував принципи і перспективи курсу практичної японської мови на бакалаврській програмі з японістики в Софійському університеті “Св. Климент Охридський”. Проблема викладання японської мови були присвячені також доповіді Осанаї Фумі та Елеонори Колевої. Антонія Цанкова присвятила свою доповідь формам варіативності й факультативності в китайській та японській мовах у порівнянні з болгарською. Теодора Куцарова розглянула флуїдність частин мови у класичній китайській мові. Одна доповідь була присвячена арабістиці: проф. Пенка Самсарева дослідила утворення іменників, що позначають діяча, в сучасній літературній арабській мові.

Нарешті, проблеми економіки та міжнародних відносин були розглянуті в чотирьох доповідях: доц. Мілени Металкової-Маркової “Надзвичайно ринкова утопія: бізнесова логіка і продукування архітектурної та міської якості в Роппонгі Хілл, Токіо”, Лілії Чаушевої “ЕС і Японія: історія, динаміка й перспективи”, Біяни Станойлович “Японська економіка і японський дух у періоди кризи й лиха” та Боряни Митевої “Економічна дипломатія Японії стосовно СРСР у 60-ті та 70-ті рр. XX ст.”.

До початку конференції був підготовлений збірник в електронному форматі (на CD), який було вручено всім учасникам. Слід відзначити також гостинність і дбайливе ставлення організаторів конференції до зарубіжних гостей: їх зустрічали в аеропорту й супроводжували волонтери з числа студентів; вони також, у разі потреби, забезпечували переклад.

Конференція “Японія – часи, духовність і перспективи” стала помітною науковою подією в Східній Європі. Вона показала, що болгарська японістика розвивається динамічно й має значні здобутки. Хочеться сподіватися, що наукові зв’язки між українськими й болгарськими японістами будуть надалі зміцнюватися й розвиватися.

С. В. Капранов